

Beschermheiligen in tijden van sociale nood

Heiligen zijn helemaal terug. Je zou kunnen denken dat alleen Maria en Franciscus (en in onze kerkprovincie Willibrord en Bonifatius) de beeldenstorm van de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw hebben overleefd. Maar inmiddels neemt de belangstelling voor heiligen weer toe. Zo gaat het met sterke tradities: ze zijn nooit helemaal weg en kunnen altijd opnieuw 'uitgevonden' worden.

Heiligen hebben in ons land sinds 2007 een eigen website: www.heiligen.net. Een pater Jezuïet, Dries van den Akker, deed er het voorwerk voor. Afgelopen jaar had de website zo'n 685.000 bezoekers. De één zocht misschien de achtergrond van zijn of haar naam; de ander het verhaal achter een beeld of een schilderij dat hem of haar raakte, of het verhaal achter de naam van een kerk of ander gebouw. Hebt u iets met een heilige? Dan bent u niet de enige.

Je hoeft geen regelmatige kerkganger te zijn om je aangetrokken te voelen tot een heilige. Er kwam eens een man aan de deur van de pastorie, die met me wilde praten. Hij was niet gedoopt en had alleen op de basisschool wat verhalen meegekregen. Iedere dag ging hij naar de Mariakapel. Gefascineerd keek hij dan naar de Madonna en haar kind. Hij kwam er voor even helemaal tot rust. "Hoe kan dat?" vroeg hij. Toen hij tijdens een huisbezoek zijn levensverhaal had verteld, begon ik het te begrijpen. Hij was als kind veel mishandeld door zijn moeder. Hij overleefde door innerlijk onder te duiken (dissociatie). Daar hield hij een meervoudige persoonlijkheidsstoornis aan over, waardoor hij innerlijk heel moeilijk in balans kan komen. "Wie heeft nou in mij de overhand en wat is echt van mezelf?"

Ik sprak mijn vermoeden uit waarom hij in de kapel tot rust kwam. Dat sprak hem aan. Hij identificeerde zich met het kerstkind dat onbevange de wereld inkeek terwijl zijn moeder hem liefdevol vasthield. Ik zei: "In de kapel krijg je oog in oog met hen heel even contact met je diepste zelf. Het is daar intact, je wordt bemind en je kunt beminnen. Je voelt goed aan dat Jezus hiervoor via Zijn moeder Maria op de wereld is gekomen. Ze zijn er ook voor jou. Koester je gewonde ziel in hun nabijheid; open je hart. Het draagt bij aan je genezing en je innerlijke balans." Ik bad met hem en voor hem. Hij zei nog nooit zoiets meegemaakt te hebben.

Een heilige kan bij jouw levensweg horen; daarom fascineert hij of zij jou. Gelukkig ben je als je ooit het verhaal van diverse heiligen gehoord hebt. Heiligenverhalen zijn soms mierzoet gemaakt. Die verhalen passen niet meer in deze tijd, omdat we vandaag de dag zoeken naar het authentieke en wars zijn van moralisme. Het moet wel gaan om echte mensen van vlees en bloed. Met hen kun je je identificeren. Moderne auteurs gaan daarom terug naar de bronnen. Zij plaatsen de persoon in zijn of haar tijd. Niet alle heiligen zijn historische personen. Neem de aartsengelen; zij hebben een eigen zeggingskracht. Ik hoorde eens een verhaal van een man die erg slecht behandeld was door zijn werkgever en daardoor gewond tot in zijn ziel. Iemand uit de parochie had gezegd: "Roep de aartsengel Michaël aan, want die is sterker dan alle kwaad." De volgende dag fietste hij over een

zonovergoten heidevlakte. Half voor de grap zei hij bij zichzelf: "Als de hemelse heerscharen ergens kunnen landen, dan is het hier." Toen werd zijn blik naar de hemel getrokken; hij zag een ladder, bestaande uit wolkenflarden, tegen de strakblauwe lucht. En een innerlijke stem zei hem: "Michaël heeft zich aan je zijde geschaard."

Een seculiere psycholoog zal hier hallucinaties in zien van een zieke geest. Maar een pastor kijkt anders en vraagt naar wat het beeld en de stem tweegebrachten. Wat bleek? Het visioen en de stem brachten een grote innerlijke ruimte voort, waarin opgekropt verdriet naar boven kon komen en verteren. De fietser voelde zich diep getroost en bemoedigd: hij stond er niet meer alleen voor! Het verhaal deed me denken aan een oude dame die in de oorlog, toen ze net volwassen was, onderduikers in huis had gehad. Michaël was haar grote idool; een beeld van hem stond bij haar uitvaart op het priesterkoor. Was zij haar angsten voor de nietsontziende bezetter de baas gebleven, kon zij trouw blijven aan wat zij als haar taak zag, omdat zij Michaël aan haar zijde wist?

Geschiedenis is weer helemaal in. Er is vraag naar biografieën. Misschien is dat omdat we ontdekt hebben dat het leven toch allemaal niet zo maakbaar is als ons lange tijd werd voorgehouden. Biografieën houden ons een spiegel voor van menselijke mogelijkheden en valkuilen. Ze verbreden onze horizon. We kunnen weer onbevange kijken naar hoe mannen en vrouwen van kort of langer geleden leefden, handelden, geloofden, het verschil maakten. Onder de biografieën zijn ook die van allerlei heilige mensen, al of niet opgenomen in de canon van onze Kerk. Heiligen zijn 'net mensen': nooit volmaakt, soms

met eigenaardige trekken, altijd met zwakheden, maar ook met iets opvallends. Wat opvalt is hoe zij, op hun plaats en in hun tijd, omgingen met de grote levensvragen rond recht en onrecht, oorlog en vrede, liefde en haat, leven en dood, falen en boven jezelf uitstijgen. Welke ontwikkeling hebben zij doorgemaakt? Welke rol speelden Kerk en geloof daarbij? Waarin raken zij ons? Wat hebben zij ons te zeggen? Opvallend is hoeveel heiligen zich inzetten voor de armen in hun omgeving. Het is interessant om te kijken naar de wisselwerking tussen hun inzet enerzijds en hun band met de hemel anderzijds. Velen hadden op hun beurt een heilige waaraan zij zich spiegelde.

De heiligen uit de canon waren allemaal vol van Christus. Ze hadden in hun leven Zijn persoon en Zijn koninkrijk voor ogen. Ze wilden iets belangrijks neerzetten en hadden daarvoor vaak naast veel liefde en talent ook een groot ego. Juist daarom deelden ze met elkaar het verlangen naar "niet ik maar Christus in mij." Christus was voor hen niet alleen een moreel voorbeeld om naar te kijken. Ze beseften ook dat Zijn liefde, Zijn genade werkzaam waren in hun hoofden, harten en handen. Zonder Hem waren zij niets.

In *Op Tocht* dit jaar een aantal artikelen met deze invalshoek. Wie zullen er voorbij komen? We moesten een keuze maken en denken aan Elisabeth van Thüringen, Sint Joris, Laurentius, Maria van Altijddurende Bijstand, Moeder Teresa, Franciscus en Clara en Martinus. Natuurlijk kan Allerheiligen niet ontbreken. Met de Kerst sluiten we af en keren we terug naar de bron van alle heiligheid: Christus Jezus. Veel inspiratie toegewenst op je levensweg!

door Hans Oldenhof, diocesaan diaconaal werker

V.l.n.r.: St. Joris, Laurentius, Clara en Martinus